Subject Code :

S-1019

Subject :

Geography and Economics (M) (CWSN)

HOLLOW CRAFT STICKER

SEAT NO. BAR CODE

Centre : ....

Seat No. (in fig.).....................................

(in words)..

....

Candidate's Signature :............................

Supervisor's Signature with date :.............

Subject Code	**S-1019**
Subject	**Geography & Economics (M) (CWSN)**
Date	**2025-03-08**

FOR OFFICE USE

Subject Code	
Subject	
Date	
Main Answer Book = 1	
Specific remarks of centre conductor regarding malpractices (in Red Ink)	

Examiner		**Moderator**	**Chief Moderator**
Total in Figures	☐☐=☐	☐☐=☐	☐☐=☐
Total in Words			
Signature			
Apptt.No. :			

- Mobile Phones and other electronic gadgets are stricity prohibited inside the examination hall.
- Use of non-programmable calculator is allowed ONLY in some subjects.
- Writing in any form on the Hollow craft sticker and Bar code sticker is strictly prohibited.
- Only blue ink/ball pen is to be used for writing the answers. Black lead pencil may be used for drawing figures, diagrams and graphs. Use of any other colour pencil/pen is strictly prohibited.
- Disclosing of identify on the answer book (except in the space provided) in any form is strictly prohibited.
- Candidate should check that the printed seat number is correct and verify that the answer book has all pages serially numbered before filling all other details.

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

The Candidate shall

1. Produce the admission card on demand to competent authorities during the examination.
2. Enter the seat number and other particulars in the space provided on every main answer book and supplement.
3. Verify that the Block Supervisor has signed in the appropriate space on the main answer book and also the supplements.
4. Not be allowed to leave the examination hall during the first ONE HOUR and also the last TEN minutes of the examination.
5. Not damage/scribble the seat no./ barcode sticker.
6. Not indulge in any malpractice like.
    - Carrying written material into the examination hall.
    - Communicating in any manner with other candidates in the examination hall.
    - Passing slips of paper, answer book or supplements to other candidates.
    - Impersonating another candidates.
    - Attaching currency notes to the answer books.
    - Copying from another candidate or vice versa.
    - Leaving the examination hall without submitting answer book to the supervisor.
    - Using of coloured thread to tie answer books.
7. Abide by the rules of dicipline.
8. Stop writing on the answer book after the ringing of the final bell.
9. Stick the hollow craft sticker on the main answer book as well as on the supplement after the final bell.
10. Not leave the seat till all answer books are collected and counted by the supervisor.

NOTE :

Candidate shall be liable for penalty imposed by the board for the violation of any or all of the above clauses.

Pg No.	Examiner	Moderator	Chief Moderator
03			
04 & 05			
06 & 07			
08 & 09			
10 & 11			
12 & 13			
14 & 15			
16 & 17			
18 & 19			
20			
TOTAL			
Total in words			
Apptt. No.			
Sign			
Verification			

Marks Pg. 3	E	M	CM

Time : 3 Hours **GEOGRAPHY AND ECONOMICS (M)**

(For Children With Special Needs)

Subject Code

S	1	0	1	9

Total No. of Questions : 62 (Printed Pages : 20) Maximum Marks : 70

सूचना :— (*i*) प्रश्नपत्रिकेत एकूण 62 प्रश्न आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) प्रश्नाच्या समोर गुण दिलेले आहेत.

(*iii*) प्रश्न क्रमांक 58, 59 आणि 60 हे नकाशावर आधारित आहेत.

(*iv*) प्रश्नपत्रिकेच्या **सर्व** प्रश्नांना पर्याय दिलेल नाहीत.

(*v*) या व्यतिरिक्त इतर सूचना खाली आवश्यकतेनुसार दिलेल्या आहेत.

खालील चित्राचे निरीक्षण करा व त्या खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

1. वरील चित्रातील मृदेचा प्रकार ओळखा. 1

Ans. ....

....

2. वरील प्रकारच्या मृदेत घेतल्या जाणाऱ्या **एका** पिकाचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

....

3. मृदेची झीज होण्यास कारणीभूत असलेल्या कोणत्याही **एक** नैसर्गिक घटक लिहा. 1

Ans. ....

....

खालील 'अ' गटात संसाधने तर 'ब' गटात ती सापडणाऱ्या राज्यांची नावे दिली आहेत, त्यांच्या योग्य जोड्या जुळवा आणि योग्य उत्तर 'क' गटात लिहा : 1+1

	'अ' गट	'ब' गट	'क' गट
4.	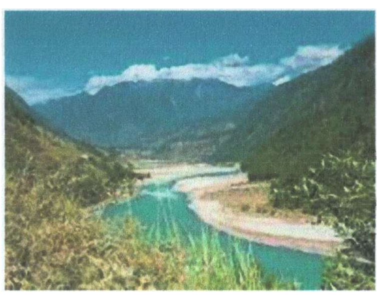 सपाट आणि नदी	• लडाख	4. ....
5.	संस्कृतीचा समृद्ध वारसा	• अरुणाचल प्रदेश	5. ....
		• गोवा	

मृदा संवर्धनाची पद्धत ओळखा : 1

6.

Ans. ....

7. भारतातील संसाधने कमी होण्याची कोणतीही **दोन** कारणे लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

खालील 'अ' गटात संवर्धनासाठी लोक चळवळीचे प्रयत्न दिलेले आहेत तर 'ब' गटात ते कोणत्या ठिकाणी घडले आहेत त्या ठिकाणांची नावे दिली आहेत, त्यांच्या योग्य जोड्या जुळवा व योग्य उत्तर 'क' गटात लिहा : 1+1

	'अ' गट	**'ब' गट**	**'क' गट**
8.	चिपको आंदोलन	• मध्यप्रदेश	8. ....

9.

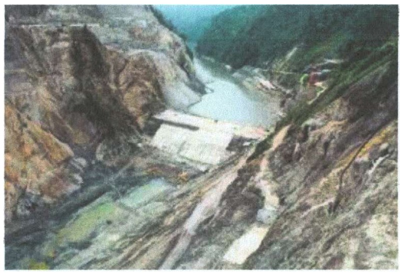 बेडथी मोहीम	• हिमाचल प्रदेश	9. ....
	• कर्नाटका	

खालील पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा :

10. ईशान्य भारतातील आदिवासी भागात जंगल नष्ट होण्याची समस्या उद्‌भवत आहे कारण : 1

- खारफुटीच्या वनांनमधील घट
- स्थलांतरीत शेती
- डोलामाईट खाणकाम

Ans. ....

खालील चित्राचे निरीक्षण करा व त्या खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

11. भारतीय गेंड्याची प्रजाती संकटग्रस्त प्राणी प्रजातीत का समावेश होतो ? 1

Ans. ....

....

12. भारतीय 1972 साली वन्यजीवांचे संरक्षण करण्यासाठी कायदा का करण्यात आला ? 1

Ans. ....

....

13. वनांचे परिस्थितीकीचे उपयोग लिहा. 1

Ans. ....

....

खालील चित्राचे निरीक्षण करा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

14. जल संवर्धन म्हणजे काय ? 1

Ans. ....

....

15. जल प्रदूषणाची कोणतीही **दोन** कारणे लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

"कमी वापर (Reduce), पुन्हा वापर (Reuse), प्रक्रिया करून पुन्हा (Recycle), आणि पुनरभरित करणे (Recharge) हे जल संवर्धनाचे मंत्र आहेत."

16. राजस्थानाच्या जैसलमेरमध्ये खादीनचा वापर जलसंवर्धन प्रणाली म्हणून का केला जातो ? 1

Ans. ....

....

17. धरण बांधण्याशी संबंधित कोणतीही **एक** समस्या लिहा. 1

Ans. ....

....

भौगोलिक संज्ञा लिहा :

18. धरण बांधल्यानंतर पाण्याचा संचय निर्माण झालेला प्रदेश. 1

Ans. ....

19. किमान मागणी पूर्ण करण्यासाठी उपलब्ध पाण्याची कमतरता. 1

Ans. ....

खालील पर्यायांपैकी अचूक पर्याय निवडून लिहा :

20. खालीलपैकी कोणते खाद्य पीक आहे ? 1

गहू कापूस ऊस

Ans. ....

21. खालीलपैकी कोणते भारताचे प्रमुख अन्न पीक आहे ? 1

तेलबिया तांदूळ मका

Ans. ....

खालील चित्राचे निरीक्षण करा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

22. ऊसापासून मिळणाऱ्या **एका** उत्पादनाचा उल्लेख करा. 1

Ans. ....

23. डाळीचे पीक इतर पिकांबरोबर का घेतले जाते ? 1

Ans. ....

....

24. चहाची प्रक्रिया चहाच्या मळ्यातच का केली जाते ? 1

Ans. ....

....

25. ताग हा भारताचा सोनेरी तंतू म्हणून का ओळखला जातो ? 1

Ans. ....

खालील पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा :

26. एक तांत्रिक बदल; प्राण्यांनी नांगर ओढण्याची जागा आता .... ने घेतली आहे. 1

- वाहतूक व दळणवळण
- ट्रॅक्टर आणि त्याला जोडणारी वेगवेगळी उपकरणे
- जलसिंचन सुविधांचा विकास

Ans. ....

27. धवल क्रांती किंवा operation flood मुळे शेतकऱ्याना .... फायदा झाला आहे. 1

- प्राथमिक उदरनिर्वाहक शेती
- दुग्ध व्यवसाय
- आर्थिकदृष्ट्या

Ans. ....

खालील 'अ' गटात खनिजांची नावे तर 'ब' गटात त्यांचा उपयोग दिलेला आहेत, त्यांच्या योग्य जोड्या जुळवा व योग्य उत्तर 'क' गटात लिहा : 1+1

	'अ' गट	'ब' गट	'क' गट
28.	मँगनेज	• केबल वायर्स	28. ....
29.	तांबे	• लोह व पोलाद उत्पादन	29. ....
		• रस्ते बांधण्यासाठी	

खालील चित्राचे निरीक्षण करा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

30. नैसर्गिक तेळाचा कोणताही **एक** उपयोग लिहा. 1

Ans. ....

31. औष्णिक उर्जा केंद्रे कोळसा असलेल्या क्षेत्राजवळ का आहेत ? 1

Ans. ....

....

32. उर्जा संवर्धनाचे कोणतेही **दोन** उपाय लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

"मानवाच्या इच्छा व गरजांची पूर्तता करण्यासाठी वस्तूची निर्मिती केली जाते."

33. कृषी क्षेत्रावर आधारित उद्योग म्हणजे काय ? 1

Ans. ....

....

34. भारतातील सर्वात जुना व प्रसिद्ध वस्त्र उद्योग कोणता ? 1

Ans. ....

35. उद्योगधंद्याचे स्थान कोणत्या घटकांवर अवलंबून असते ? (कोणताही **एक** घटक) 1

Ans. ....

....

36. ध्वनी प्रदूषणामुळे औद्योगीक कामगारांना होणाऱ्या आरोग्याच्या समस्यांपैकी **दोन** समस्या लिहा. 2

Ans. ....

....

नावे लिहा :

37. या मार्गाची बांधणी व देखभाल केंद्र सरकारच्या भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण (NHAI) यांच्यामार्फत केली जाते. 1

Ans. ....

38. जगभरात दूरसंचार क्षेत्राचा सर्वात वेगाने वाढणारा क्षेत्र. 1

Ans. ....

भौगोलिक संज्ञा लिहा :

39. वस्तू आणि सेवांची देवाणघेवाण करण्याची प्रक्रिया. 1

Ans. ....

40. प्रति 100 चौ.किमी. रस्त्याची लांबी. 1

Ans. ....

“पर्यटन हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा एक भाग आहे.”

41. भारतातील पर्यटन कशाला प्रोत्साहन देते ? 1

Ans. ....

....

42. हल्दिया बंदरवरचा गाळ नियमितपणे उपसावा का लागतो ? 1

Ans. ....

....

43. भारतात हवाई वाहतूकीला कोणत्या समस्या येतात ? 1

Ans. ....

....

अर्थशास्त्रीय संज्ञा लिहा :

44. एक वित्तीय संस्था जी लोकांचे पैसे स्विकारते आणि कर्ज देते. 1

Ans. ....

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

45. स्लीपबुक (Pay-in-slip) चा उपयोग काय ? 1

Ans. ....

46. ग्राहक मोबाईल बँकिंग सुविधेचा लाभ कसा घेऊ शकतो ? 1

Ans. ....

....

खालील प्रत्येक प्रश्नांची कारणे लिहा :

47. आपल्याकडे शिक्षित बेरोजगारी का आहे ? 1

Ans. ....

....

48. सरकारने एकात्मिक ग्रामीण विकास (IRDP) कार्यक्रम का सुरू केला ? 1

Ans. ....

....

49. आपल्याला सार्वजनिक वितरण व्यवस्था मजबूत करण्याची गरज का आहे ? 1

Ans. ....

....

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

50. ग्राहकाच्या जबाबदाऱ्यांपैकी कोणत्याही **दोन** जबाबदाऱ्या लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

51. ग्राहक कोण आहे ? 1

Ans. ....

....

52. कुंबारजुवा कालव्याचे काय महत्व आहे ? 1

Ans. ....

....

53. मडकई गावात कोणत्या प्रकारची शेती केली जाते ? 1

....

54. गोव्यातील मध्यम प्रमाणावरील कोणत्याही **दोन** उद्योगधंद्याचा उल्लेख करा. 1

Ans. ....

....

55. गोव्यातील उर्जा धोरणाचे कोणताही **एक** उद्दिष्ट लिहा. 1

Ans. ....

....

56. गोव्यातील कोणत्याही **दोन** पवित्र उपवनांची नावे लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

57. गोव्यातील खाणकामामुळे उद्भवलेल्या कोणत्याही **दोन** पर्यावरणीय समस्या लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

खालील दिलेल्या नकाशाचे निरीक्षण करा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

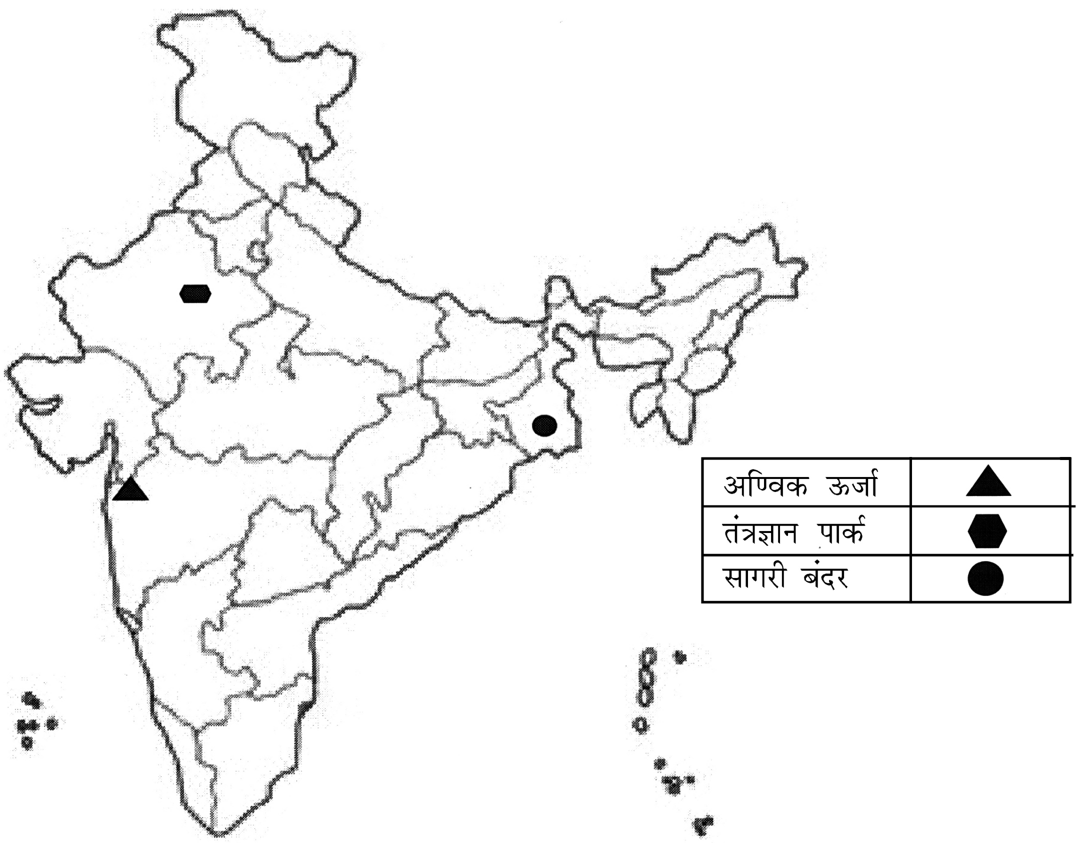

58. महाराष्ट्रात असलेल्या अण्विक उर्जा केंद्राचे स्थानाचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

59. राजस्थानमधील तंत्रज्ञान पार्कचे स्थानाचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

60. पश्चिम बंगालमधील प्रमुख सागरी बंदराचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

खालील तक्त्यात 2022-23 या वर्षात गोव्यातील विविध तालुक्यामध्ये विद्यार्थांनी शाळेत वापरलेल्या पाण्याच्या बाटल्यांचा प्रकारावरील आकडेवारचे निरीक्षण करा आणि तक्ता अभ्यासा व त्या खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

पाण्याच्या बाटल्याचे प्रकार	**तिसवाडी**	**सासष्टी**	**बारदेज**
स्टेनलेस स्टिल	2460	1540	2400
तांबे	945	820	1320
BPA मुक्त प्लास्टिक	3720	2430	860

61. बार्देजच्या विद्यार्थांनी कोणत्या प्रकारच्या बाटल्यांचा सर्वाधिक वापर केला ? 1

Ans. ....

62. तिसवाडी आणि सासष्टीमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या तांब्याच्या बाटल्यांच्या संख्येत काय फरक आहे. 1

Ans. ....

Marks Pg. 20	E	M	CM